XX. évfolyam. Szatmár, 1911. október 4. 40. szám.

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy évre — 6 K — f. | Negyedévre — 1 K 50 f.
Félévre — 3 „ — „ | Egyes szám ára 10 fillér.
Tanitóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 2 dollár.

Felelős szerkesztő:
VARJAS ENDRE.
Laptulajdonos
A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a Pázmány-sajtó czimére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) küldendők.
Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona.
Nyilttér sora 40 fillér.
A lap megjelenik minden szerdán.

Kialvó tüzek.

IV.

Szatmár, 1911. okt. 3.

(+) A katholicismus megmozditására és ujászületésére megvolt minden föltétel. A kezdet káprázatos jövő perspektiváit nyujtotta. Sajtót teremtett. Lapot alapitott. Élénk, eleven, dolgozó, munkás tábort szervezett ennek és a katholikus mozgalmaknak érdekében: az *Irodalmi Kört.*

Ha sehol másutt, de ebben az egyházmegyében, ilyen eszközök megteremtése után, megvolt minden föltétel — nem arra, hogy a katholicismus megállja helyét a támadások idején, de arra, — hogy győzelmes hóditó utra induljon.

— És az a bizonyos első lépés mind máig sem történt meg.

A pompás fegyverzet rozsdát kapott. Szánalmas tehetetlenséggel haldoklik minden intézményünk.

— Miért?

— Ki felelős mindezekért?

Azok a nagy, mélyrelátó alapitók talán; a nagy conceptióju hóditók genialitása? Azok a meleg szivvel áldozók, a kiknek tüze, szent érzése, lelkes hevülése az élet izzásában forasztotta ki és formálta meg a hóditás fegyvereit?

— Ki hát a hibás, hogy ez az összegyüjtött energia tehetetlen? Hogy az óriás meg van kötözve és imponáló föllépésre egyenesen képtelen?

Egy nagystylü, a munka verejtékének gyönyörüségeit sokszor élvező, csöndben dolgozó, nagy alkotásokra termett előkelő egyházi férfiu azt mondotta nekünk:

— Van itt valami apró féreg. Ez rombol össze mindent . . . A kritika . . . A mely éles gunynyal von be mindent, mint a pók mérges nyála. Örökké hibát keres. Léha kaczagással meggyanusit munkát és munkást. Ujjal mutogat. A jót soha nem látja. Az apró tévedéseket kielégült gyönyörködéssel növeszti meg. Gyanus előtte mindenki, a ki él. És hibás is mindenki, a ki él — csak önmagára nem mutat soha ujjal.

— Ez öli meg a kedvet, ez őrli meg a dolgozni akaró energiákat. Ez tép ki minden röpülni akaró szárnyat. Ez ül rá megbénitó sulyával a cselekvők motoraira és olt ki lelkesedő tüzet, hevülő idealismust, bizalmat, reményt, mindent a tenni akarók kohójában . . .

Ez volna az ok? Ez lenne az akadály?

Apró liliputiak hitvány czérnaszála tudna lekötözni gigászi erőket? Kicsinyeskedők értéktelen fontoskodása vulkánok tüzét lohasztaná le?

— Lehetetlennek tartjuk.

Nemcsak azért, mert tétlen kaczagók gunyolódása még soha el nem kedvetlenitett értékes elméket, meg nem állitott fönséges utjokban lavinákat, de azért sem tudjuk komoly akadálynak hinni a tréfa-gyártó fecsegőket, mert hiszen a „Kialvó tüzek"nek csak pár czélzása már eddig is oly tüzeket lobbantott föl, a melyek nem a szalmaláng mulékony lángjával égnek.

A tétlen tehetetlenség egyetlen oka, hogy nincs vezér.

Hisz itt ha pár rejtett czélzás dübörgő lavinák megindulását eredményezte, akkor egy kiáltás arra méltó ajakról, egy vezéri szó, csatarendbe hivó, a lelkek mélyéig hat.

Ilyen szóra ott lesz mindenki a maga őrhelyén tele a cselekvés lázával, a nagy dolgokra való rendeltetésnek tudatával és átérzésével.

Csak vezér kell.

És első sorban az Irodalmi Kör élére kell vezér.

Hiszen az Irodalmi Kör szervezetébe

Kérdés.

— *MAGYAR BÁLINT.* —

Kinek ezren koporsót faragtak,
Akit ezerszer temetni akartak
Kirabolt álmok bus éjjelén;

Ki szöges utczán saru nélkül jártam
És hideg szalmán, fagyos földön háltam,
Mint a juhpásztor ősz elején;

Kit le nem győzött halál, hideg, vészek,
Mert mindig állok s az egekbe nézek:
— Fogok-e tudni meghalni én?? . . .

Nagyanyáink.

KASZÁS ETELKA.

II.

Gyermekkorunknak legkedvesebb eseménye az volt, hogy meglátogattuk nagymamát, a másik nagyanyánkat. Ajkán lakott, a szomszédos vármegyében. Ez volt az egyedüli hely, ahova mindnyájan elmehettünk. Nehezen vártuk az indulás napját. Egész nap csak arról beszéltünk és Isten tudja hányszor kérdezhettük meg mindennap, hogy hányat kell még addig aludnunk, amig indulhatunk.

Kocsin majdnem egy napig tartó ut állt előtünk, kora hajnalban kellett elindulnunk, ha még világosan akartunk oda érni. Az álom még nem ment ki egészen szemünkből, csendesek voltunk s föl engedtük uj ruhánkra adni a kabátot. A fiuk nem veszekedtek azon, hogy melyikök üljön a kocsis mellé, (ha István kocsisnak jó kedve van, még a gyeplőt is odaengedi kezéből) Feri szó nélkül foglalhatta el helyét mellette, a mama oldala mellett pedig ezuttal kis hugomnak engedtem át az ülést. Édes apánk még egyszer szemlét tart fölöttünk.

Össze van-e jól gombolva a kabátotok?, kérdezi, aggodalmasan igazitja anyánk térdén a takarót. — Nem fázik meg Linám? Csak vigyázzon az egészségére. — Aztán felénk fordult.

— Ti pedig jók legyetek, szót fogadjatok, anyátok fülébe ne lármázzatok az uton. Maga meg István — szól a kocsisnak — vigyázzon, föl ne döntse őket, a port kerülje. — Na, Isten megáldjon benneteket. Indulhat kend, s a kocsi kigördült az udvarról.

Az ut nyomán támadt hüvös szellő felfrissitett bennünket. S a második falunál már kis hugom is ébren van teljesen, mert eszébe jut, hogy bábuját otthonfelejtette, pedig nagymama még nem látta az uj ruhájában. Sirva fakadt s azt akarta, forduljunk vissza érte. Én elleneztem ezt, mert nem feledkeztem meg kis fehér nyulamról és rajzos könyvecskémet is kezemben szorongattam. Hogy fog örülni nagymama azoknak a szép figuráknak, kék irónnal vannak huzogatva. Feri is zsebeihez kap: ott van-e a gumipuska. Kálmán citeráját hozta magával, s hogy ne kételkedjék benne, hogy csakugyan ott van, megpattantja egyik hurját.

Utunk szőllővel beültetett dombok, virágos rétek mellett vezetett el. A füszálak harmatát megcsillogtatta a napsugár, kis hugom minduntalan le akart szállni a kocsiból, hogy szedhessen azokból a ragyogó kövekből nagymamának. Néha egy-egy pacsirtára figyeltünk. Szemünkkel kisértük, amint egyre följebb szállt — még látom, most is látom, már eltünt, fölrepült az égbe „Isten madárkája". Csak a hangja hallatszott még, aranyos, csengő trillázása.

Akkor, onnan a kocsiról minden másnak, minden ujnak tetszett: a madárdal, futó nyul, felrebbenő fogoly.

Lassankint azonban meguntunk mindent. Kálmán is abban hagyta a citerázást és egyre biztatta István bácsit. — Üsse a Szultánt, hogy hamar odaérjünk. — Néha el is aludt egyikünk, édes anyánk ölébe hajtottuk fejünket. Ha fölébredtünk, boszankodtunk, hogy még mindig kocsin ülünk. Ugy tetszett, mintha már napok óta nem tennénk egyebet, csak utaznánk.

Mikor aztán feltüntek a távolban a falu tornyai, visszatért kedvünk. Már ismerős a vidék is. Ni ni, ez a nagymama erdeje, kut áll az ut mellett, ott van még előtte az a tuskó is, amelyen Feri kificamitotta tavaly a lábát. Most megyünk a temető mellett, mindjárt a faluba érünk. Édes anyánk hátra-

Lapunk mai száma 10 oldal.

Az angol és franczia uri divat mindennemü ujdoságai: kalap, keztyü, nyakkendő, sétabot, zsebkendő és fehérnemüekből. A vadászat, vivás, párbajok mindenféle szükséges kellékei. Uti czikkek, bőröndök, apró bőráruk, lábszárvédők, aczéláruk. Hangszerek. Lombfürészeti kellékek

Telefon szám 296. | **RAGÁLYI KÁLMÁNNÁL SZATMÁR, Deák-tér 8.** | Telefon szám 296.

kapcsolódik, abba van belenőve az Irodalmi Körtől megteremtett Pázmány Sajtó és a Heti Szemle. A sajtó és a lap nekilendülése pedig ezer kereket fog mozgásba hozni. De addig mindkettő béna és mozdulatlan, a mig teremtője, az Irodalmi Kör föl nem támad halottaiból. A gyürüzés, a meghullámzás az Irodalmi Kör renaissance-ától függ.

És ezt bizonyitani is fogjuk.

A debreczeni egyetem. Hivatalosan ugyan nem adatott tudtul: hol lesz a harmadik egyetem, de egészen bizonyos, hogy Debreczenben. — Nem tagadjuk el a hivatottságot Debreczentől arra, hogy egyetemi város legyen. Századok óta kulturális középpontja a tiszántuli reformátusoknak. Nagy áldozatot hozott a kulturáért a multban és méltánylandó nagy áldozatra vállalkozott most, a mikor az egyetemre való igényét a kormánynál bejelentette. Ujabb időben ugyan többen a debreczeni református vezérférfiak közül feltünően kaczérkodtak a nyugat felől jövő nemzetközi eszmékkel, de hiszszük, hogy ez — bármily előkelő helyről is jöjjön az irányitás — csak muló jellegü, s a debreczeni magyarság zömét nem fogja megmételyezni. E tekintetben jó helye lesz ott az uj egyetemnek. — Hanem őszintén szólva egy nagy aggodalmunk volt. Attól tartottunk ugyanis, hogy az uj egyetemen majd a katholikus egyház folytonos támadása, pellengérezése és gúnyolása lesz a legfőbb qualificatio a tudományosságra s ebben a szellemben fogják ott nevelni az ifjuságot is. Ugy látszik, ettől tartottak a kormány köreiben is s igy nem mentek bele abba, hogy a debreczeni egyetem református jellegü legyen. Állami jellegü lesz, de református theologiai fakultással. Olyanformán lesz tehát szervezve, mint a mostani dekatholizált budapesti egyetem. A protestánsok még igy is jobban járnak, mint a katholikusok. Mert bizonyára jobban fognak vigyázni érdekeikre s gondjuk lesz rá, hogy a világi fakultásokon is református vallásu tanárok legyenek. Azt pedig épen nem fogják türni, hogy a tanárok közül bármelyik ellenök forduljon, a mi napnap mellett megesik a budapesti egyetemen mivelünk. — A debreczeniek szerencséjét azonban még akkor sem irigyeljük, ha az az uj egyetem uj fellegvára lesz a protestantizmusnak. De hasonló jogon követeljük, hogy a budapesti egyetemen az alapitó Pázmány szelleme uralkodjék s a szegedi egyetem legalább olyan arányban legyen katholikus, a milyen arányban református lesz a debreczeni.

Levél.

AZ EGYHÁZMEGYEI KATH. SAJTÓALAPRÓL.

Mozgalom indult meg, lelkes mozgalom, egy egyházmegyei kath. sajtóalap megteremtésére.

Szép dolog, dicséretes dolog; nagy gondolatokból vajudva született, panaszos könnyekből táplálkozó, az első lelkesedés tüzében fényessé, ragyogóvá lett gyönyörü szép eszme. Olyan lángoló eszme, mint a vasut eszméje volt száz évvel előbb, mint a repülés vágya, problémája; mint a Röngten-sugarakkal való tiszta-látás; mint a Markoni távíró, vagy az Edison gépek forró, tüzes eszméje.

Meguntuk sajtónk gyalogcammogását. Eddig egy hét alatt tette meg az utat, amit az ellenség egy nap alatt megtett. Hatvanhetven km. sebeséggel szeretnénk, ha robogna, vinné, hozná az élet puha kenyerét, a nagy igazságok örök erejét. Meguntuk sántikálva járását. Nem volt tisztességes ruhája, nem volt utiköltsége, nem volt fegyver a kezében, saru a lábán. Pedig göröngyös a föld, köves a talaj, orgyilkosok leselkednek minden bokorban. Szeretnénk — ha biztosan haladna, óhajtanánk, hogy ne nyügözze le a gond, a megélhetés gondja. Szeretnénk látni mint száll szabadon, mint a madár, mint a repülő ember, föl a tiszta gondolatok derült egébe, a felhők fölé, ahol nem csipi szemünk fényét a füst, közelebb a naphoz, az Isten felé. Szeretnénk vele szállani.

Világrontó gondolatokkal, szunyogfelhőkkel, sáskahaddal, egyiptomi ármánykodással homályositják nappalainkat, álcázzák tiszta tekintetünket, kilátásunkat. Világosabban szeretnénk látni, világosabban, az igazság szemével, a hit erejével.

És szeretnők mindezt a gyorsvonat gyorsaságával, a napi ujság dróttalan táviró-jával. Szeretnők sokszor, gyakran, sokaknak, nagyobb arányban, mint eddig. Hogy mindig jobban terjedjen a jó, erősüljön kiveszőfélben levő mély vallásosságunk, hitünk, reményünk egymáshoz és Istenben való erős bizodalmunk. Hogy összekössön bennünket *az erő tudata.* Hogy bátoritson a keresztény világnézetnek napról-napra erősbödő nagy diadala. Hogy tudjunk védekezni, hogyha bántanak . . . ellentállani, hogyha tovább is bántani mernek.

. . . Ezt és még sokat szeretnénk.

Minden eszme a vággyal születik és az akarással lesz. Még a sirt is akarni kell ásni. Még halottainkat is akarni kell eltemetni. Mennyivel inkább akarni kell akkor épiteni, halottakat támasztani fel?!! És amikor most kezembe veszem egyik hires emberünk könyvét, melyben az akaratbölcselettel foglalkozik és kimondja, hogy sohasem voltak olyan hitvány és olyan erős akarók összekeverve, mint napjainkban vannak; amikor azt olva-

---

simitja kuszált fürteinket s inkább kér, mint int bennünket.

Illedelmesek legyetek ám kedveseim, köszönjetek szépen nagymamának, de ne szaladjatok mind egyszerre hozzá. Ide figyelsz te is Ferim, hallod? amit mondok? — Már beértünk a faluba. Hol is van a nagymama háza?

— Én már látom — kiált Feri, azzal leugrik a kocsiról s befut az előre kinyitott kapun. Befordulunk mi is. A lódobogásra, kocsizörgésre kijön a házból nagymama. Kicsit megöregedett; meghajolva, lassan tipeg le az ajtótól levezető lépcsőn az udvarra. Száz meg száz finom ráncz látszik arczán, az ajka is egészen be van esve, talán már egyetlen foga sincs. Még is olyan vonzóvá, kedvessé teszi arczát az a jókedvü mosolygás szája körül, amely még szemeiből is kicsillog az ókuláré mögül.

— Itt vagyunk, megjöttünk nagymama — kiabáltuk feléje, amint megpillantottuk. Egyetlen szempillantás alatt leugráltunk a kocsiról s nagy örömünkben elfeledkezve anyánk intéséről, egyszerre ugrunk a nyakába.

— Én is itt vagyok nagymama, én is.

— Isten hozott kedves gyermekeim, — szól nagymama — de nagyon is vártalak már benneteket, hála Isten, hogy szerencsésen ide érkeztetek. — Kaczag és sir egyszerre, sorba csókol valamennyünket.

Alig juthat tőlünk anyánkhoz. Némán ölelik meg egymást és sirnak mind a ketten. Nagymama csak nehezen tud beszélni könnyeitől. — Csakhogy látlak már gyermekem, hogy érzed magadat? Nem vagy fáradt? Tudom, összerázott ez a csunya kocsi benneteket. Mi csak nézzük, nem értjük meg, miért sir nagymama és anyánk, mikor mi csak örülni és kaczagni tudunk most.

Másnap a kocsi hazament, de nagymama előbb a lelkére kötötte István bácsinak.

— Mondja meg, fiam, a tekintetes urnak, hogy arra kérem csak, minél későbben küldje vissza értük a kocsit.

István bácsi nagy örömében, — nem lehetett apró pénz, amit nagyanyám a markába csusztatott, — aligha el nem felejtette, mit üzent nagyanyám, mert alig mult el egy hét, már megjelent a kapuban az öreg fekete családi kocsi! Hanem az a hét aztán emlékezetesen telt el nagymamánk körében. Ajkán zavartalanul élvezhettük az arany szabadságot. Nagymama nem bánta, ha bujósdi-játszás közben mozgásba hoztuk szobáinak komoly rendben álló, ódon butorait. Sőt még ő mutatta meg a legrejtettebb buvóhelyeket. S milyen jóizüen tudott kaczagni, amikor nem találtuk meg egymást.

Nagyapánk halála óta nagymama vezette a gazdaságot is. A ház mögött állott a pajta, kocsiszin, istálló. Bejártunk mindent, az uj állatok neveit versenyezve tanultuk meg. A pajtában Feri éles szeme felfedezett egy óriási kosarat. Fel is kötötte mindjárt hintának két fülénél fogva. Beleugráltunk valamennyien a „léghajóba“ — mint Feri nevezte — de nem sokáig élvezhettük a légi utat mert kiszakadt a kosárnak egyik füle és kihullottunk belőle minden. Futottunk a lakásba.

— Nagymama, nagymama, ugye nem haragszik, hogy beszakadt a kosárnak a füle? Hintáztunk, le is estünk.

— Se baj kicsikéim a kosárért, játszatok bármivel, csak meg ne üssétek magatokat, — mondja nagymama és szeretettel megsimogatja arczunkat. Margitkát, aki sántikálva hagyta el a pajtát, hatalmas vajas kenyérrel vigasztalja meg.

Ettől biztosan meggyógyul a lábacskád, majszold csak Margitkám. — Nagymama óriási vajas kenyerei emlékezetesek maradtak előttünk. Ő sohasem aggodalmaskodott, mikor átnyujtotta, — talán sok is lesz, nem fogod elrontani vele a gyomrodat? Egyébként is kedvünkre való volt. Ha kezünket megfogta, tudta, hogy nem a hideg lel bennünket, hanem bizonyosan vizben pacskoltunk, azért hideg. Ha megsimogatta homlokunkat, nem találta azt mindjárt forrónak, vagy ha annak találta is, nem emlitette, hiszen akkor nem ehetnék szegényke sokat abból a pompás befőttből. Milyen jó is nagymama. Sok-sok üveg gyümölcscsel várta minden évben kis unokáit. Eleget dohog érte öreg gazdasszonya, Trézsi néni.

— Meg is érdemlik ám a tens asszony jóságát azok a rakonczátlanok. Sohasem láttam olyan rossz gyermekeket.

— Ejnye Trézsi néni, ilyet még magának sem szabad mondania, — feddi tréfásan nagymamánk — hogy az én kis unokáim rosszak. Csak vidámak, kedvesek, nincs nekik párjuk az egész világon.

Kávét legjobbat és legolcsóbban beszerezhetünk **Benkő Sándor** kávékereskedőnél Szatmár, Kazinczi-utcza 16. „MOKKA“ keverék czégem különlegessége. 1 klgr. 4·40 korona. Villany erővel pörkölve.

11

Valódi angol vizhatlan impregnált gummi és esőköpenyek. Teveszőr és Hymalaja átmeneti felöltők, raglánok, vadász kabátok, ujjas mellények, zsebbe tehető vizhatlan sport kalapok. Selyem plüsch és teveszőr kocsi takarók, női és férfi pleédek, rojtos vállkendők, schálok, ***kézi táskák***

Ragályinál Szatmár, Deáktér 8. szám, Gillyén-ház. Telefon 296.

som, hogy a mai gyászos állapotok magyarázata a kevés akarat az élhetetlenekben és a nagy akarat azokban, akik tudnak élni, mondom, amikor az akarat nagy erejét ott látom az akaratlanság, a nem-akarás, nemtörekvés hitványsága mellett: megrettenek és — visszahuzódom. Hátha mi vagyunk a hitvány akaratuak és ellenségeink a nagyakarók?! Meg tudunk-e birkózni velük?! Nem fogják-e kinevetni erőlködésünket!? —

Nem fogják kinevetni. Megijednek. Ma igy van, holnap forditva lehet, csak nekünk kell *jobban* akarni. Többet akarni. Erősen, kitartással, szivóssággal, együtt, külön, mindenütt, mindenkinek! — Próbáljuk meg erőnket az egyházmegyei kath. sajtóalap megteremtésében. Próbáljuk meg és a megszületett eszme valóságra válik.

De ezen a ponton még meg nem állhatunk. A valóságra vált eszmének naggyá, tartóssá, fejlőképessé kell kialakulnia. Előbbi állapotában csak reggeli álom, mely a legkedvesebb, de legelőbb elvész, mert legközelebb vagyunk a felébredéshez. A gyermeknek édes anya kell, édes emlő kell, amit el ne felejtsen soha. A gyermeknek név kell, amelyet büszkén hangoztathat, hogyha az életben kérdezni találják. A gyermeknek családi fészek kell, amelybe mindig viszatérhet. Mert siralmas az olyan gyermek állapota, akinek az édes anyja nem egy asszony volt, hanem sok asszony, az egész falu. Annak a gyermeknek nem volt édesanyja, csak asszony volt, aki megszülte és sok más aszony, egyéb, aki irgalomból fölsegitette, darab kenyeret dobott neki, hogy éhen ne haljon. Az a gyermek szomoru gyermek lesz és nem fogja tudni, hogy kinek hivják, mert ma ez, holnap az. Az ilyen gyermek nem lehet nagyra hivatva, mert nem érezte soha, mi a nagyság.

Az egyházmegyei kath. sajtóalap megszületett eszmegyermekének édes szülőre van legelőbb szüksége.

Olyanra, aki nevet adjon neki, aki a legnagyobbat adja néki, akiről el lehessen nevezni, aki bizalomra gyujtson iránta, aki az eszme hordozója, atyja-anyja, mindene legyen.

Ha mindnyájan atyja leszünk ennek a gyermeknek, akkor ennek nem lesz édes atyja, nem fogja tudni, mi a szülői szeretet mélysége, nagysága, tehát nem is fog nagyra jutni soha.

Az Emkének imént lezajlott jubileumán keservesen kiált fel valaki: „Nem, nem gyufaskatulya kell ide!“ . . . Nem darab kenyér kell ide, nem fillér kell ide, ide sok kell, egyszerre sok kell, hogy az eszmének hőse legyen, félistene legyen, biztatója legyen, záloga legyen.

Az akadémiának egy Széchenyire, a lánchidnak a legnagyobb magyarra, a Röntgten-sugaraknak egy tudós szemevilágára, a a repülőgépnek egy merész Blériot-ra van és volt szüksége. Egy emberre akinek a homlokára van felirva az eszme neve.

Egy afrikai növény jut eszembe. Őserdőkben él, fenségesen virit, de csak ugy élhet meg, ha véletlenségből az erdő legmagasabb fajára talál fölkapaszkodni, amit aztán addig-addig ölelget száraival, amig tuléri e legmagasabb fa koronáját és fölébe kerül minden más fának, annak is, amelyre kapaszkodott. Ott aztán — a legnagyobb fényben, világosságban — kibontja lombjait és megszüli a világ legpompásabb gyönyörü virágát, édes gyümölcsét.

Hát az egyházmegyei kath. sajtóalap eszméje is ilyen. Ennek is magas fára, a legmagasabb fára van szüksége, hogy életre fejlődhessék.

Mi szivesen leszünk a fa ágai, csak törzset keresünk. Keressük azok között. akik jóságukkal, bőkezüségükkel arra hivatva vannak. Akik már nagyon sokat tettek, de csak azért, hogy most még többet tegyenek. Akiktől minden ügynek ki kell indulni, akik bizonyosan nem hagynak el most sem.

Lassan kell lépdelnünk e nagy fák körül, e tölgyek körül, mert a kicsirázott eszme már kapaszkodik és félő, hogyha nagyon sürögnénk, forognánk, követelőznénk: véletlenül, akaratlanul letaposnók a nagyrahivatott kis növénykét. Csak messziről, esengve emeljük fel szavunkat és hisszük, hogy akiknek szólott, megértik és kegyesen hallják majd e szót.

Most csak annyit mondok, hogy hasztalan süt a nap éltető melege a hervadó növényre, amit kicsiny korában a fagy (a közömbösség) öldöklő lehellete érintett; hasztalan hullanak rá az eső üditő cseppjei: hervad az tovább, mig végre is menthetetlenül kipusztul . . .

Az egyházmegyei kath. sajtóalapnak hatalmas tölgyet kereső szárát ne hagyjuk lefagyasztani.

Akarni kell és felülkerekedik.

Levita.

Bagrov. Csak igy olvastuk mindig az ujságokban. Egyszerüen: Bagrov. Az embernek néha eszébe jutott, hogy hát ennek a merénylőnek nincs keresztneve? Hiszen minden orosznak két utóneve is van. Csak Bagrovnak nem jutott egy sem? Vagy van, de a mi sajtónk nem közli? Feledékenységből? Vagy az általános drágaság miatt? Pedig Bagrovnak van még két neve. Igaz, hogy egyik sem *keresztnév*, hangozván teljes neve igy: *Bagrov Herskovics Mardocháj.* Szóval nem egészen fajorosz. De azért meggyilkolta annak az országnak miniszterelnökét, a mely neki hazát adott. Hát ezért hallgatott a „magyar“ sajtó a kievi orgyilkos utóneveiről. Az emberek aztán csodálkoznak errefelé, hogy azok a rosszmáju oroszok, megint pogromot terveznek s visszautasitják a Stolypin-szoborra érkező héber adományokat. S mindezt egy orosz Bagrov orgyilkos golyója miatt! Azok a fanatikus oroszok már egy olyan jónevü orosznak — mint Bagrov — gaztettét is szegény zsidókon boszulják meg! Micsoda elvadult fanatismus — mondogatják errefelé. Persze nem tudván, hogy az a Bagrov nem is annyira Bagrov, mint inkább Herskovics Mardocháj. — Világos, hogy e Bagrov-eset miatt ismét megnépesedik a vereczkei szoros uj honfoglalókkal. És nálunk csodálkozni fog a sajtó: ha felkötöttek egy Bagrovot, miért kell menekülniök a Herskovics Márdochájoknak? És fogják szidni azokat a barbár és ostoba oroszokat. — Pedig Bagrov Herskovics Mardocháj a megmondhatója, hogy nem is olyan nagyon barbárok és nem is olyan nagyon ostobák!

Előfizetőinket, különösen a papságot és tanitóságot kérjük, hogy az esetleges magán-, iskolai- vagy községi hirdetésekkel alkalomadtán lapunkat szíveskedjenek felkeresni.

A zsidóság történetéről.

Irta: Id. EGAN LAJOS.

XVI.

E földön minden megismétlődik. Sok minden történt e napokban, a mi ezt a régi mondást igazolja. Az ötvenes évek végén és a hatvanas évek elején a magyar ujságirásnak egy különös módja jött szokásba. A hires Protmann, a vörös plajbász és a dutyi megtanitotta az ujságirót arra, hogy ugy irja meg czikkeit, (Báró Kemény Zsigmond és Falk Miksa különösen értettek hozzá), hogy a köztünk élő 80.000 cseh beamter, — aki azért sietett akkor ide, hogy bennünket, minden elképzelhető eszközök felhasználásával meggermanizáljon, — meg ne értse azt, amit az ujságczikk sajátlag mondani akar, de a magyar olvasó a sorok között olvasva, megtalálja az igazi értelmét a közleménynek. Gyönyörüség volt látni, milyen hamar beletanult ebbe a módszerbe az ujságiró és az olvasó és milyen jól megértették egymást.

Ebbe a módszerbe már ma is szépen beletaláljuk magunkat. Ime a példa: Bécsben szept. 17-én állitólag 40 ezer ember rendezett véresen végződő tüntetést, állitólag a husdrágaság miatt. Az osztrák lapok minden oldalról megvilágitották a husdrágulásnak okait és a segitség módját, de Wienben is, nálunk is mindenki tudta, hogy ezután a csudás modern világ után miért kullog a drágaság, és miért váltunk mi e drága, kényelmes, fényes élet rabszolgáivá, kiknek munkájával, nyugalmával, egészségével, lelkével kiméletlen uzsorát üznek a kis és nagy ringeket alkotó zsidó közvetitők. Pedig tudtuk itthon is, ott is, hogy a megrendelt tüntetés Magyarország ellen szólt, a törvénybe iktatott kiegyezésen akart a hü szomszéd az utcza segitségével rést törni.

Hát jó, próbáljunk mi is rést törni a szomszédi viszony hüségén, erre majdnem rákényszeritenek a zsidóvezetés alá került modern viszonyok, hiszen az általuk intézett nagy haladás után, ugyis eljutottunk már a lemondások kapujáig, de ez lesz a legbiztosabb orvosszere a drágaságnak. Ehez nem is kell utczai lárma, csak lemondás bizonyos időre jó asszonyaink segitségével. Mondjunk le csak egy időre, minden nélkülözhető dolog beszerzéséről, minden fölösleges kényelemről és élvezetről; egyszerüsitsük a táplálkozásunkat, mire a tudomány már régen, komoly tudással serkent, obstruáljuk meg az élelemhamisitókat, az életet megdrágitó közvetitő uzsorásokat, ezzel a módszerrel megszerezzük majd azt az élvezetet is, hogy a panasz, a nyávogás sora ő rajtuk lesz.

Hogy jól megértsük egymást, mi nem követjük az uj szokást, nem irunk ugy, hogy olvasóink a sorok közül találgassák, hogy miről is van szó.

A Budapesti Hirlap, szept. 21-én a „drágaság“ cim alatt irt vezérczikkének az a része, mely Vázsonyi Vilmosról szól, a sorok közé az igazi helyzet megvilágitása végett, ott ahol őt demokrata vezérnek nevezi, én kénytelen vagyok hozzátenni, hogy az ő vezérsége alatt, demokraták alatt, zsidók érdekek, a zsidópárt nevezi magát demokrata pártnak. Annak a fővárosi zsidópártnak vezére, az a minden lében uszkáló Vázsonyi, nem akarta tudomásul venni azt, hogy a

Miért előnyös a FÓGEL-féle pörkölt kávé használata? **Mert** nem füstöli lakását; nem vesződik a pörköléssel; minden perczben friss pörkölést vehet.

Mindamellett 25%-ot megtakaritthatnak mindazon vevők, kik pörkölt kávét vesznek mert annyi bepörkölődik a házi pörkölésnél.

Kérem próbavételét, melyből meggyőződhet. !

16

takarmány hiánya miatt az élő marha máris olcsóbb lett, de a huströsztben gazdagodó kezeken átmenő hus, mire mészárszékbe kerül, mégis méreg drága lett. Az ő pártjában bőven található élelem és italhamisitásokról, a zsidó nagyliferánsokról, a házbér uzsorásokról, nem emlékezett meg, csak a husdrágaságról lármázott, ami a sorok között olvasva, a zsidó demokraták és vezérük kirugása, a keresztény gazdaközönség ellen. Ez a vezér egysorban rugdal reánk a mi bécsi ellenségeinkkel és azok malmára hajtja a vizet, midőn husdrágitó párthiveit és szeretett fajrokonait a miniszter elé vezette, hogy az segitse (ezt is a sorok között lehet kiolvasni) a zsidódemokraták céljainak elérésére, támogatva követelésüket Vázsonyi-féle közgazdasági tudás nélküli pökhendi demagóg kiszólásokkal.

A miniszter válaszában is találtam olyan fontos mondást, a melynél a sorok közé lehet valamit olvasni, ami igen oda illik. Ő azt mondta: „Inkább kell a paragrafusokat megváltoztatni, mint a népet éheztetni“. Midőn a küldöttség ezt a mondást megtapsolta, valjon azt olvasta-e bele a sorokba, ami legjobban bele illik; hogy nem-e a kenyér uzsorások, husdrágitók és hamisitók üzemeinek megsemmisitésére gondolt a miniszter ur.

Pompásan beleillik ebbe a keretbe a Természettudományi Közlöny utolsó, szeptember 15-én megjelent számában egy tudós tollából folyt érdekes cikk, az élelmiszerhamisitók büneiről, melyben a tudós elpanaszolja, hogy a hatalmas világfejlődés nyomán, egész sereg apróbb-nagyobb társadalmi baj burjánzik föl, közöttük az élelmiszerek egyre terjedő hamisitása, mely azóta terjed, mióta a nép házi szükségleteit kénytelen a közvetitő kereskedelem utján fedezni.

Azt is elmondja a tudós, hogy a régi jó időben az élelmiszerhamisitás ismeretlen volt, a hamisitás kezdetét vette a kalmárok boltjaiból kikerült olyan czikkeknél, melyek nem itthon termettek.

Könnyü lelkiismerettel, könnyen akartak meggazdagodni a fogyasztók kárára, sokszor egészségük sőt mint a házi tea rumnál láttuk, életük kockáztatásával, mert az ő legfőbb czéljuk a nyereség, a haszon.

Valjon nem volt-e a diszes százas bizottságban képviselve az is, akiről Yean Paul azt mondta: „Kolbászt csak az Isten ehetik, mert csak ő tudja, mi van benne!“ A tudós cikkiró irásban és képekben közli a legnépszerübb hentesczikknek, a szafaládénak vegyelemezését és ennek alapján annak értékmeghatározását, mely kivülről duzzadt, friss, vörös, egészséges szinü, de ha kettészeljük, látjuk, hogy a töltelék halvány, a külső étvágygerjesztő vörös szin megfestéstől, még hozzá ártalmas kátrányfestéktől ered.

Az elemezés pedig felderitette a töltelék belső sápadt szinének okát.

Találtak benne egy csomó burgonyalisztet, még pedig egy 70 grammos kolbászban 20 gr. burgonyát, 13 gr. vizet és csak 35 gr. hust.

Pénzértékre átszámitva a tápérték tartalmát, a 10 fillért érő kolbásznak tápértéke 3 fillérért vehető kenyér tartalmával egyező!

A miniszter előtt Vázsonyi vezérnek is kijutott az éljen harsogásból, köröztesse ezt a kis számitást demokrata barátjaival és sugja nekik a fülükbe, hogy a közvélemény a miniszter által elmondott sorok közé azt olvasta, hogy az ilyen csalásokat hiba kihágásnak minősiteni, mert azok az emberélet ellen elkövetett büntettek, a mellett, hogy a közönséges csalás minden kellékei megvannak benne.

A demokrata elvnek mi őszinte barátjai vagyunk és annak nagy jövőt is jósolunk, de csak akkor, ha annak vezére az erkölcsi irányt fejlesztve hazafias uton erkölcsi irányban vezeti táborát.

„Mikor a jó lapra költünk, akárcsak az Isten oltárára tennők le adományainkat. Mert mit használ végre is az istentisztelet a templomban, ha a templomon kivül a bünt szolgáljuk, s mire való a vallásosság, ha tiszta erkölcsöt nem érlel? A hit cselekedet nélkül holt s egyike a legidőszerübb jó cselekedetnek a jó sajtó pártolása.“ *(Prohászka.)*

Egyházmegyei Kath. Sajtó-alap.

A tüzet meglobbantó és fölgyujtó Kálmánd lelkes vezető szerepéhez méltóan adja meg az áldozatkészségre késztető példát. A mai napon a tovább is folyó gyüjtésnek ujabb részletét küldötte be.

Egy másik lelkesitő áldozat is növeli az eddigi alapot. Egy százkoronás megajánlott adomány. Fiatal pap hozta az oltárra. Szerénységében névtelen akar maradni. De az elsők, az élen levők, kell hogy ismertek legyenek. Kell, hogy a megindult hála és tisztelet övezze őket.

— Barth Mihály ajánlott föl 100 koronát az Egyházmegyei Kath. Sajtóalapra.

Kálmándon eddig ujabban a következők adományoztak:

Magyar Bálint 20 koronás adományának második részléte 10 k., Weibel Veronka óvónő 10 k., Petz János albiró és Láng János gimn. tanuló 5—5 k., Láng Vendel kántortanitó 6 koronás adományának második részlete 3 k., Ritli István 3 k., Ritli Jánosné, Mórent Mártonné, Martin Boriska, Lechli Jakab, ifj. Mórent Mihály, Roscht Mihály, Fetser János, id. Láng Vendel, Szolomájer István, Láng József, Ritli József, ifj. Kinczel János, özv. Müller Antalné, 1—1 k., Kinczler József, Ambruszter Ferencz, Kreiter József, Linzenbold János, Mórent János 60—60 fill., Tempfli István, Tempfli Antal, id. Kinczler István 40—40 fill., ifj. Müller Mihály 30 fill,, Láng Albert, Mórent Pál, Rausz János, Pap István, Láng János, Schupper Márton, Láng István, Szolomájer Antal, Heim István, Rosszel József, Mórent József, ifj. Freund János 20—20 fill., Láng György, Keutzar Pál, Schiller Géza, Müller Márton, Kinczel József 10—10 fill. Összesen: 56. kor. 40 fill.

Az egyházmegyei Kath. Sajtóalapra eddig fölajánlott összeg: . 827 K 40 f.
Begyült összeg: . . . . 211 K 40 f.

A női klinikákon a természetes **Ferencz József**-keserüviz a legkedveltebb hashajtószernek bizonyult. Még a legérzékenyebb betegek is szivesen használják a valódi Ferencz József-gyógyvizet, mert kitünő hatása mindig gyorsan, biztosan és minden kellemetlen mellékvagy utóhatás nélkül áll be. Tauffer tanár és a nőgyógyászat számos más kiváló képviselője egybehangzóan dicsérik a régösmert Ferencz József-keserüviz jótékony hatását. — Kapható gyógytárakban és füszerkereskedésekben. A Szétküldési-Igazgatóság Budapesten.

A drágaság. A fogyasztók, főkép a munkások és az asszonyok lázongnak Párisban, Bécsben, nálunk is, bár kevésbbé. Tiltakoznak az árak miatt, a melyeket a kofák, szállitók, mészárosok és füszeresek kivánnak tőlük. Kirabolják a piacot: az összetört tojások a földön folynak, vajdarabok boritják a földet, a krumpli arra jó, hogy megdobálják vele az elárusitót, aki menekül, a tömeg kirabolja a mészárszékeket. A nagyközönség ugy él, ahogy tud, kenyérből és a tegnapi maradékból. Másnap a mészárosok gyülést tartanak és szintén az elégedetlenek pártjára állanak. Méltán tiltakoztok — mondják — a magas árak ellen, de mi erről nem tehetünk, a termelők a hibásak, azok kérnek olyan árt, hogy mi is kénytelenek vagyunk emelni a hus árát. Mi is csak közvetitői vagyunk a termelőknek. A tömeg hisz nekik, a termelők ellen fordul, persze a nagytermelőkhöz nem fér hozzá, hanem csak a szegény paraszthoz, amint a piacra viszi terményét, ezt támadják, ez nem tud válaszolni, pedig könnyen igy válaszolhatna: Ti panaszkodtok drága áraink miatt, ti városi munkások. De talán azt hiszitek, hogy a mezei munkás a ti szép szemetekért megelégszik a régi napszámmal? Azok sem olyan ostobák! Azok vagy ott hagyják a mezei munkát és közétek állnak, vagy pedig igen nagy napszámot követelnek. Az ő napszámjuk drágitja meg a vajat, tojást, csirkét, húst, sőt még a krumplit, káposztát és sárgarépát is. Csakhogy persze a városi munkás nem igen fogadja el ezt az argumentum ad hominem-et. Nem gondolnak arra, hogy minden összefügg egymással, ha drága a napszám, ez viszont emeli a termények árát. Itt a circulus vitiosus!

HIREK

Október 6.

Ködben, gyászban, vérben fogant nap. A vesztőhely ijesztő iszonyata árnyéklik sötéten fölötte. Vérlázitó gyávaság borzalmas méhe szülte.

Szomoru, mint az ősz. Feketén gyászos, mint az őszi boru.

— Ilyen minden ünnepünk!

Századok óta börtön, számüzetés, vérpad várta a mi legendás hőseinket. Ott vesztek el csufos halállal a bakó kezén. A legnagyobbak. Hól egy, hol több.

. . . Október 6-án tizenhárom.

Bitófák áldozatai voltak. Az észvesztett önkény gyülölete el sem temette őket. Cserepár katonák kegyetlen lába beletaposta őket a földbe, hogy halom se lássék fölöttük. Virág, füszál se hajtson ki a hantokból. Veszszenek el! Emlékőket se őrizze semmi!

— Följárnak-e sirí kisértetként?

Lehet.

De nekünk ugy jelennek meg gloriolával. Ragyogó fényben. A megtiport, de le nem győzött nemzeti Génius szent vértanuiként.

Tetemök nincs Pantheonban, sirvermök jelöletlen — és árnyaik mégsem boszut kiáltanak.

Diadalmas megébredésre, a százados harcz megvivására hivnak. Tüzön, véren, áldozatokon, halálon keresztül.

— Csodálatos ihletésü ünnep, önts el bennünket varázsoddal!

Aki igazán finom, kényelmes, elegáns és tartós honi gyártmányu

lábbelit akar vásárolni,

az forduljon bizalommal

Vuja János-hoz

Szatmár, Deák-tér

(Keresztes András-féle ház),

aki dúsan felszerelt czipő-raktárában csakis valódi finom bőrből a már is világhirü hazai gyárakban készült czipőket és csizmákat nagyon is versenyképes árakban hozza forgalomba és üzletéből minden olcsóbbrendü készitményt, a szokásos bőr- és talputánzatokat teljesen kiküszöbölte, s akinek árui csinosság dolgában is párját ritkitják.

Kivánatra mérték után bármilyen kivitelü czipők és csizmák is készülnek.

Az idei Katholikus Nagygyülés. Az Országos Katholikus Szövetség most adta ki az idei Katholikus Nagygyülés programmját. A nagygyülés, mely az előjelekből itélve még az eddigieknél is impozánsabbnak, nagyszerübbnek, hatalmasabbnak igérkezik, november 12, 13, és 14. napján lesz Budapesten a Székesfővárosi Vigadóban. Az ülések sorrendje a következő: A megnyitó nyilvános ülés november 12-én vasárnap d. e. 11 órakor, a második nyilvános ülés 13-án d. u. 5 órakor, a záróülés kedden d. u. 5 órakor. A szakosztályi ülések hétfőn, 13-án d. u. 3 órakor kezdődnek és tartanak a nyilvános ülés megkezdéséig, kedden pedig d. e. 9 órakor veszik kezdetüket. 14-én este lesz a nagygyülés ünnepélyes lakomája a Katholikus Kör fehértermében, melyre november 10-ig lehet jelentkezni. Ugyancsak a nagygyülés keretében országos intézményeink és fővárosi egyesületeink diszüléseket tartanak november 12-én délután és 13-án délelőtt. A nagygyülésen részt vehet minden kath. férfi és nő, ha a részvételre jogositó jegy birtokában van. A tagsági jegy, a mely egyuttal előfizetés a nagygyülési évkönyvre is, 6 K. 50 f. Tömeges jelentkezéseket legalkalmasabb a plébániák és az egyesületek elnökségei utján megtenni. A jegyek szétküldése november 1-től 9-éig bezárólag tart.

Szerkesztőségünkből. Lapunk belső munkatársai sorába lépett *Uhl* Károly dr. theol. tanár.

Vasárnap lesz — a sajtóvasárnap! Főpásztorunk rendelete értelmében október második vasárnapján egyházmegyénk templomaiban a gyüjtés a kath. sajtóalapra történik. *Az ez évi sajtóvasárnapi gyüjtés részben az Egyházmegyei Kath. Sajtó-alapé lesz.* Bizonyára szép eredményt fog biztositani ez a körülmény a mi sajtóalapunknak.

A király nevenapja. Október 4-én hagyományos lelkesedéssel ünnepeltük az apostoli király nevenapját. A székestemplomban a hálaadó ünnepi szentmisét fényes segédlettel Boromisza Tibor dr. megyés püspök mondotta. A szentmisén jelen volt a város és hivatalok tisztikara, valamint az iskolák ifjusága tanáraik vezetésével.

Évforduló. Szept. 30-án volt főpásztorunk püspökké szentelésének 6. évfordulója. Ez alkalomból sokan keresték föl a püspököt, hogy kifejezzék jókivánataikat. Az üdvözlők az aulában kitett ivre jegyezték nevöket.

Adomány a kath. sajtóra. *Zichy* Gyula gróf pécsi püspök ujabban ismét 10.000 koronát juttatott a kath. sajtó fellendítésére. Régebbi adományai 31.000 koronára rugnak.

A kőzségi hivatalnokok betegség biztositása. Biharvármegye és a kerületi munkásbiztositó pénztár között állandóan vitás volt az a kérdés, hogy a községi hivatalnokokat kötelesek-e bejelenteni a pénztárba. Hogy az ügyet végleg rendezzék, a belügyminiszterhez irt fel Biharvármegye. A miniszter most értesitette az alispánt, hogy a községi hivatali alkalmazottak biztositás kötelezettek, csupán balesetre nem kötelesek biztositani őket. A kötelezettség alól csak azok mentesek, akiknek évi fizetésük a 2400 koronát vagy napidijuk a 8 koronát meghaladja.

Festik a közuti vashidat. A polgármester elrendelte a Szamoson levő közuti vashid ujonnan való festését. A festési munkálatok végzésével Lutz Ede és társa céget bizta meg.

Szüreti mulatság. Most vasárnap okt. 8-án folyik le a Kath. Legényegyesület szüreti mulatsága a Kossuth-kertben. A gondos, hetek óta tartó előkészületek biztositják ez eseményszerü mulatságnak az eddigi szokásos nagy sikert. A jóizü, változatos mulatság este 7 órakor kezdődik a városon keresztül való fölvonulással. Belépődij személyenkint 1 K. 20 f. családjegy 3 korona.

A szatmári kiállitás. Okt. 2.-án véget ért a város életébe annyi elevenséget hozó a jövőre nézve annyi tanulságot rejtő, fényesen sikerült kiállitása a jubiláló Gazdasági Egyesületnek. Az elismerés és köszönet ama szavai, a melyek elhangzottak a kiállitást bezáró Teleki Géza gróf elnök ajkairól méltatva a város áldozatkészségét a kiállitással szemben, valamint Vajay Károly dr. polgármester Csaba Adorján főispán és Böszörményi Emil dr. beszédei, a melyekből kivilóglott a Gazd. Egyesület és Világossy Gáspár gazd. titkár sok érdeme, a mely ezt a kiállitást létrehozta — bizonyitják azt, hogy az 50 éves Gazdasági Egyesületnek nagy missiója van itt Északkeleten a magyarság elnyomott érdekeinek megvédése és érvényesitése tekintetében. E kiállitás valóban nagy hatásu és eredményeiben beláthatatlan értékü lesz. Csak az is, hogy összehozta a ma annyira támadott s a nemzet gerinczét alkotó gazdákat abban az impozáns gazdagyülésben, a mely a mult héten zajlott le, már ez is feledhetetlen és megbecsülhetetlen jótétemény volt nemcsak e vármegye gazdaközönségére, de az egész országra nézve. A kiállitás igazi jelentőségét csak ezután fogjuk tudni méltányolni. Lapunk foglalkozni fog még részletesebben a kiállitás tanulságaival, főként pedig az Országos Gazdanagygyüléssel.

Hangversenyek. Szombaton egy 6 éves csodagyermek fenomenális vállalkozása ejtette bámulatba a szatmári közönséget. A kis Faragó Ibolyka a városi szinházban az 5. cs. és kir. gyalogezred zenekarának kiséretében előadta Mozart: D moll zongoraversenyét. Bámulatos volt az a praecisitás, nyugodtság, technikai tudás, a mely a kis müvésznő játékát jellemezte. A csodálaton kivül őszinte gyönyörüséget is váltott ki a hallgatóközönségből és azt a biztos reményt, hogy tagadhatatlan tehetségének fejlődésével csodás sikereket fog elérni. A hangversenyen közremüködött még mesteri játékával Bendiner Nándor is, a ki Bussoni Spanyol rhapsodiáját adta elő. — Vasárnap ismét megtelt a szinház, hogy a megyei uri társaság hangversenyét élvezze. A hosszu szüneteket tartó, nehézkes rendezés bántó unalmasságát feledtette a szinesen sikerült élőképek bájos sorozata: Boér Emyke a Hold-at ábrázolta, megkapó Loreley volt Péchy Magda, pompás hatásu volt Margittay két képének illusztrálásában Luby Gyuláné és Kölcsey Boriska; Galgóczy Árpádné Dubarry marquise volt hatásos beállitásban. Az élőképek után Luby Magda szavalta nagy hatással „Bánffy Dénes csókjá“-t, majd Damokos Andor és Bendiner Nándor müvészi kettősét élvezte benső gyönyörüséggel a hallgatóság, a Mendelsohn F moll concertjét; elragadó hatással játszott hegedün magyar dalokat teljes müvészi kidolgozásban Balázs Árpád, Böszörményi Emil dr. mesteri zongorakiséretével. Felolvasásával sok derüt szerzett Nemestóthy Szabó Albert dr., a ki finom ötletességgel, sziporkázó szellemességgel váltotta ki az elismerés őszinte derüjét.

Eljegyzés. Horváth András szatmárudvarii földbirtokos eljegyezte néh. Ilosvay Endre és Jeszenszky Erzsébet leányát Belluskát Szatmáron.

Családi dráma. Egy szerencsétlen asszony bünös eltévelyedése megrázó tragédiát idézett elő. A napokban egy volt hadnagy szökésre csábitott egy férjes asszonyt. A férj, Bartl Róbert szatmári főhadnagy utánok utazott és Budapesten vasárnap lelőtte a csábitót, Lázár Ödönt, a ki azonnal meghalt. Bartl Róbert a gyilkosság után azonnal jelentkezett a térparancsnokságnál. A véres dráma nagy megdöbbenést szült Szatmáron és mély részvétet fakasztott a szerencsétlen család iránt.

Kitüntetett gazdasági cselédek. A m. kir. földmüvelésügyi miniszter egy helyen eltöltött időn át teljesitett hűséges szolgálatukért vármegyénkben a következő gazdasági cselédeket 100—100 korona pénzjutalomban részesitette és elismerő oklevéllel tüntette ki: Nyisztor Demetert, Lőrincz Józsefet, Szilágyi Józsefet, Cseterki Józsefet, Nományi Mihályt, Szőke Lászlót, Nyikita Jánost, Bus Andort, Szabó Jánost, Kerezsi Gábort, Kondor Sándort, és Szekeres Józsefet.

A szatmári szüret. A szatmárhegyi hegyközségi birtokosság vasárnap tartott gyülése a szüret megkezdésének határidejét október 16. napjában állapitotta meg.

Halálozás. Fürész Pál, városi iktató szept. 27-én 42 éves korában meghalt. A ritka pontosságu tisztviselő megkapó módon végrendelkezett: vagyonát, 30000 K-t a városnak hagyományozta. Temetése nagy részvét mellett szombaton volt.

Lóverseny. A Szatmármegyei Lóverseny-egyesület vasárnap rendezte szokásos évi lóversenyét. A versenypálya összegyüjtötte szinte az egész vármegye közönségét, a mely nem szünő érdeklődéssel kisérte az izgalmas versenyeket. — Az első versenyben, a mezőgazdák versenyében, nyolcz ló indult. Első lett Fülöp Sándor, 2. Szálka József, 3. Keresztessy József, 4. Korcsmáros Imre lova. — Az első sikversenyben négy ló indult, első lett Kállay Szabolcs Rolly-ja, 2. Galgóczy István Erzsiké-je, 3. Weisz Ignácz Juli-ja, 4. Galgóczy Sándor Biri-je. — Szatmár dijáért 7 ló versenyzett. Első lett Gradine, 2. Molnár Lajos Suffragette-je, 3. Meszes Mátyás Kislány-a. 4. Weisz Ignácz Goldbay-a. — A vadászversenyben első lett Kállay Szabolcs Rolly-ja, 2. Majomparádé, 3. Racsmay Péter hadnagy Csákó-ja, 4. Kováts Miklós Bagó-ja. — A homoródi akadályversenyben első lett Liptay Béla Cromwell-je, 2. Molnár Lajos Szötykelány-a, 3. Irinyi Csaba Mr. Paul-ja, 4. Weisz Ignácz Fortunatus-a. — A gátversenyben első lett Gencsy Károly Buksi-ja, 2. Galgóczy István Erzsiké-je, 3. Racsmay Péter Csákó-ja, 4. Tanódi Endre Agulár-ja.

A kath. nagygyülés szónokai. A XI. Katholikus nagygyülés előkészitő bizottsága, melynek tagjai Zsemberi István dr, Giesswein Sándor dr. az Országos Katholikus Szövetség alelnökei, Hindy Zoltán igazgató, Mihályfi Ákos dr, Ernszt Séndor dr, Szebeny Antal dr., megállapitották a fölkérendő diszelnökök névsorát, a nagygyülés jelvényét, az első nap programmját. A nagygyülés egyházi szónokai lesznek: Csernoch János dr. kalocsai érsek, Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári püspök, Glattfelder Gyula dr. csanádi püspök, Gieswein Sándor dr. praelátus kanonok, P. Buttykay Antal ferencrendi házfőnök, Mikes János gróf főesperes.

Szatmármegyei méhész-kör. Dr. Glatter A. Béla körorvos és Téglás Lajos állami iskolai tanitó nagyecsedi lakosok mozgalmat inditottak, hogy Szatmár-Németi székhelylyel egész Szatmárvármegye területére és környékére kiterjedő méhészkört alapitanak. Az alakuló gyülés, f. évi október 18-án d. e. 9 órakor lesz Szatmár-Németiben, a városháza tanácstermében, melyen a megyebeli méhészek megjelenését az alapitók örömmel várják. Az évi tagsági dij 4 K, a beiratási dij 1 K lesz; a tagsági dij fejében azonban a tagok a kör hivatalos közlönyét, esetleg évkönyvét dijtalanul megkapják. A csatlakozásra vonatkozó bejelentések a „Szatmármegyei méhészkör szervező bizottsága“ czimére Nagyecsedre küldendők.

Nem lesz népfelkelő szemle. A honvédelmi miniszter 10.432—911. számu rendelete szerint a folyó évben tervbe vett népfölkelői szemlét nem tartják meg.

Kipontozás. Ujságot olvas a képviselőház olvasótermében Kelemen Samu és megakad egy törvényszéki hiren, mely arról szól, hogy az eperjesi ügyvédi kamarát megsértették. A sértés ebben volt: — Egye meg a f . . . azt a zsidó bandát. — Ime — mutatta a lapot Kelemen Samu Herczeg Ferencnek — milyen ildomos ez a lap, nem irja ki a fenét, hanem kipontozza. De ez nem a helyes módszer, mert ha valami ki van pontozva, akkor a közönség mindig rosszabbat gondol. — Tökéletesen igazad van — felelte Herceg Ferenc. — Inkább a zsidót kellett volna kipontozni.

1912-ben megmarad az ünnepek eddigi rendje. A pápa Őszentsége 1911. augusztus 31-én jóváhagyta a S. Congregatio Consilii-nek azon javaslatát, amely szerint az esztergomi biboros hercegprimás kérésére hazánkban az 1912. évre az ünnepek régi, illetőleg eddigi rendje megmaradjon.

Mese a pápa házi zsidajáról. Az „Az Ujság“ szeptember 22-iki számában „A pápa házi zsidaja“ czimen egy közlemény jelent meg, amely arról szól, hogy X. Pius pápa még velencei patriárka korában valami Jacuo nevü velencei zsidó vallásu zálogháztulajdonossal állandó üzleti összeköttetést tartott fenn, tréfásan házi zsidajának nevezte, titokban rendszeresen látogatta! és mükincseit nála elzálogositotta. Sőt a közlemény szerint Jacuo legbizalmasabb barátainak elmondta, hogy X. Pius „lombardiai patriarka kollegájától“ kért pénzt római utjára, amelyen pápává választották. — Bár ez az egész közlemény kezdettől fogva a valószinütlenség bélyegét viselte magán, az Országos Pázmány-Egyesület Védőirodája kötelességszerüen mégis levélben tudakozódott s az ügyre vonatkozólag a legilletékesebb helyről azt a választ kapta, hogy az emlitett közlemény együgyü mese, amelyből egy árva szó sem igaz. A közlemény „szerzője“-nek tudnia kellett volna, hogy a „lombardiai patriarchatus“ nem létezik és soha nem létezett.

A világitó és keresztes árnyéku kép. A „Der Aar“ cimü német folyóirat után közöljük a következő érdekes hirt. Az utóbbi hetekben London minden rangu közönségét lázba ejtette Aul Henrik, fiatal kanadai festőnek a Doré-galeriában kiállitott képe „The Shadow of the Croso“ (A kereszt árnyéka.) A Megváltót ábrázolja a pusztában. Felénk fordulva áll, kezét a mellére téve, a háta mögött a Holttenger viztükre. Nappal a kép egy jó átlagfestmény mérsékelt benyomását kelti. Mihelyt azonban leszáll az est és a kiállási helyiségben sötét lesz, a Megváltó alakja mint fekete folt emeledik ki a magikus világitásu háttérből s ezen megjelenik egy keresztnek árnyéka. Művészek és tudósok a legkülönfélébb hypothesiseket állitottak fel, hogy e jelenséget megmagyarázzák. Gondoltak a rádiumra, foszforra és más világitó vegyszerekre. De föltevéseiket halomra dönti az, hogy a festő sem tudja megmagyarázni a jelenséget és daczára a fényes ajánlatoknak, nem tud még egy ilyent létrehozni. Kanadában és Amerikában is óriási feltünést keltett a kép és a sajtó nyilatkozataiból itélve, nem akadt még elfogadható magyarázata a világitó háttérnek és a kereszt árnyékának.

Országos vásárok vármegyénkben. Október 16-án Nagypaládon és Szinérváralján; 17-én Érendréden; 20-án Csengerben; 23-án Avasujvároson.

Firczák püspök jubileuma. Szept. 27-én ünnepelte mély bensőséggel a munkácsi egyházmegye, Ungvár és Ungmegye Firczák püspököt aranymiséje alkalmából. Maga a püspök e napon Mária-Pócson mondotta aranymiséjét kerülve minden ünnepeltetést. A püspök távolléte miatt elmaradt Ungvár közönségének fáklyás menete s a város kivilágitása, mindamellett igy is külsőségeiben is nagyszabásu volt Ungvár ünnepe. A város lobogó diszbe öltözött, hálaadó istentiszteletek voltak a templomokban, délelőtt 11 órakor pedig a város diszközgyülést tartott, a melyen a jubiláló püspök iránt érzett nagyrabecsülésének kifejezéséül elhatározta, hogy 1000 K-ás Firczák-alapitványt létesit, melynek kamatai városi szegények között fognak kiosztatni, továbbá, hogy a jelenlegi Káptalan-utczának a városháza előtti részét Firczák Gyula-utczának nevezi el és a püspököt Ungvár diszpolgárává választja. A jubiláris közgyülésen nagyszabásu beszédben Blanár Ödön méltatta Firczák Gyula érdemeit. — A jubileum alkalmából a király meleg hangu táviratban üdvözölte a püspököt és az első osztályu vaskorona-rendet adományozta neki.

Szent Mihály napja. Mezőfény bucsuja szept. 29-én volt. A hithü buzgó katholikus falu nagy ünnepül ülte meg védőszentje napját. Az ünnepi szent misét a kerületi papság segédkezésével *Soltész* Imre cz. kanonok, aranymisés plébános mondotta, a szent beszédet pedig *Szentiványi* Béla piarista tanár. Délben *Moldován* Endre plébános vendégszerető házánál gyült egybe a kerületi papság ünnepelve az egyházmegyei kath. sajtóalap megteremtésének kezdeményezőjét: *Soltész* Imre kanonokplébánost és *Moldován* Endrét plébánosságának negyedszázados fordulója alkalmából. A sátángyőző Szt. Mihály napja egyben ünnepe volt az egyházmegyei kath. sajtóalapnak is. Az egybegyült kerületi papság és tanitóság ugyanis lelkesedéssel tárgyalta a kálmándiak és *Szolomájer* J. mezőfényi tanitó áldozatos cselekedeteit, a melyek az egyházmegyei kath. sajtó föllenditését oly példaadó módon napirendre tüzték. Kálmánd után most bizonyára a nagykárolyi esperesi kerület többi községe lép sorompóba!

Lelkészi bemutatás. Gróf *Károlyi* Lajos kegyur *Kőrösi* Károly czászlóczi ideigl. lelkészt a szakaszi plébániai javadalomra bemutatta.

Eljegyzések. Molnár Gyula dr. nagyszőllősi postatiszt eljegyezte Rákóczy Lillit. — *Józsa* Jenő nagybányai osztálymérnök eljegyezte Wieder Ellát, Wieder Samu leányát, Nagybányán. — *Tomcsik* Endre lipcsemezői állami iskolai tanitó eljegyezte *Rednik* Ilonka lipcsemezői állami iskolai tanitónőt. *Barabás* Sándor huszti járásbirósági irodatiszt eljegyezte *Jánossy* Erzsébetet.

A szerednyei ünnep. 106 év multán szept. 24-én jelölte meg emléktáblával az Ungvármegyei Közmüvelődési Egyesület, azt a házat, a mely a napoleoni idők zivatarai alatt egy napon át a szent korona helye volt. Az ünnep kezdetét megelőzőleg mindkét kath. templomban hálaadó isteni tisztelet volt. Maga az ünnepély délelőtt tiz órakor vette kezdetét; az emléktáblával megjelölt háznál Antal Miklós főgimn. tanár tartotta az ünnepi szónoklatot. A leleplezett emléktáblán a következő szöveg van: Ebben a Házban Őrizték A Szent Koronát 1805 dec 10. és 11-ike között, Amikor Napoleon elől Munkács várába vitték.

Kereszt-megáldás Mezőteremen. A mezőteremi hivek régi óhajának tett eleget Almási Mátyás mezőteremi lakos, amidőn a község legnagyobb utcája végére dicsérendő áldozatkészséggel felállitotta a Krisztus Urunk üdvösséget szerző szentkeresztjét. Ott diszlett ugyanis a szent kereszt eddig is Mezőterem minden utczája végén, csak a vezendi utcza végén hiányzott. S ezért szerették volna látni a jó hivek üdvösségünk szent jelét ez utcza végén is. A régi vágy teljesült. Az Ur Jézus szent áldása legyen a nemes jótevőn! E kereszt megáldása a napokban (szept. 24.) történt, amely alkalommal Magyar Bálint kálmándi s. lelkész, mondott az egész falu apraja nagyjaelőtt kint a szabadban, a lelkek mélyéig ható gyönyörü szent beszédet.

Esküvők. *Scheffer* Zoltán örök hüséget esküdött Szücs Irénnek, Szücs János városi utmester leányának Ungváron. — *Gaudernak* Rudolf határrendőrségi felügyelő egybekelt *Hummel* Margittal Máramarosszigeten. — *Pásztor* János nagykaposi szolgabiró egybekelt Szakaszon *Lauritz* Mariskával, Lauritz József uradalmi ispán és feleségo Hámon Mária leányával. Az esketési szertartást a menyasszony nagybátyja Hámon Róbert pápai kamarás, egyházmegyei irodaigazgató végezte.

Petőfi emléktáblája Ungváron. Petőfi Sándor emléktáblája leleplező ünnepét okt. 15-én d. e. 11 órakor tartja meg a Gyöngyösy Irodalmi Társaság. A leleplező-beszédet dr. Ferenczi Zoltán, a Petőfi Társaság alelnöke mondja. A Társaság meghivta az ünnepre az Akadémiát, a Kisfaludy-Társaságot, a Petőfi-Társaságot.

Uj vashid a Tiszán. Csap mellett az árviz a Tisza folyó hidját elsodorta. E helyen most uj vashidat épitenek s az épitésnél alkalmazott 150 munkás lázasan dolgozik, hogy a technika legujabb vivmányai szerint készült vasszerkezetü hidat a vasbeton lábakra jövő év október végéig elhelyezhessék. Az épitési terület gépekkel, munkáslakásokkal van megrakva s az éjjeli munkához villanyvilágitás szolgáltatja a fényt. A hidláb alapok mélyitése közben a folyó medrében 19 méternyi mélységben érdekes régi leletek is előkerültek. Jávor szarvas gerinczcsigolyái, állkapczák, fogak, aggancsok.

Konferencziák Máramarosszigeten. Október második felében a Jézustársaság budapesti rendházának egy nagyképzettségü és országos hirü tagja, *P. Bangha* Máramarosszigeten a róm. kath. plébánia-templomban konferenczia beszédeket fog tartani 3—4 napon keresztül. Összefüggésben áll ez a konferenczia-sorozat a megalakult Urakkongregáczióval. Czélja a katholikusságnak, de különösen az intelligens uri osztálynak felvilágositása, a katholikus világnézetnek a kath. intelligenczia lelkületébe való átültetése.

— **Halálozások.** *Nyisztor* Istvánné, szül. Henzofszki Jolán, néhai Nyisztor István volt kórházi gondnok özvegye rövid szenvedés után jobblétre szenderült Ungváron. — *Csengeri* János volt kir. adótiszt és körjegyző, élete 68. évében a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után Szolyván az Urban elhunyt. — *Somogyi* László gyógyszerész életének 43-ik évében szivszélhüdés következtében Kőrösmezőn elhunyt. *Matolcsi* Etel 71 éves korában, sok szenvedés után Nagybányán az Urban csendesen elpihent.

A vasárnap megszentségtelenitése. Baumann István csomaközi legény vasárnap hordta be a dinnyét a faluba. A megrakott szekérről azonban leesett s a szekér nagy terhével agyongázolta az ünneprontót.

Megyei választások. Beregvármegyében üresedésbe jött aljegyzői szolgabirói állásokra megválasztattak dr. Simon Endre I. oszt. aljegyzővé, Linner Jenő és Kossuth László szolgabiró II. oszt. aljegyőkké, dr. Kozma György III. oszt aljegyzővé; Szilvássy Alajos és Győrffy Aladár I. oszt szolgabirókká. Nagy Endre, Kovács István Lévay István közigazgatási gyakornok II. oszt szolgabirákká.

A nagybányai járvány. A ragály egyáltalában nem szünik Nagybányán, az egészségügyi bizottság bezárta a polgári leányiskolát is, az ipari, kereskedelmi és gazdasági iskolákat s az elemi iskolákat meg sem nyitotta. A városházán a mult héten 13 uj megbetegedést jelentettek be. Nagybánya kormánybiztost kér a ragály megszüntetésére.

Iskolakönyvek,
Imakönyvek,
Folyóiratok,
Diszművek,
Üzleti könyvek,
Könyvtárak,
Albumok

kötését és aranyozását, ugyszintén rajzok kasirozását, passepartouk, papirreklámlábák aranyozását, pontos és tartós kivitelben, szolid árak mellett készit

Gárdos Ferencz

könyvkötészete

Szatmár-Németi, Deáktér 7.
Halmi-ház.

A f. évi szatmári kiállitáson jó munkáért BRONZÉREMMEL kitüntetve.

SZÉP VIRÁGKERTÉSZET

virágházakkal együtt, jó forgalmu helyen haszonbérbe kiadó. Értekezni lehet Pázsit-utcza 5. szám alatt.

Aki szép és olcsó *ajándékot óhajt vásárolni, az menjen el a szinházzal szemben levő óra és ékszer üzletbe, mert ott találja a legdusabb választékokat valódi arany és ezüst ékszerekben, ugyszintén valódi ezüst és chinai ezüst disztárgyak, mindennemü zseb- és fali órákban. Tisztelettel özv.* ***KEPES DÁVIDNÉ*** *Szatmár, a szinházzal szemben.* 24

Van szerencsém a nagyérdemü közönség b. tudomására adni, hogy **szobafestő, czégiró és mázoló műhelyemet** Eötvös-utcza 2. szám alól **Werbőczy-utcza 10-ik szám alá,** a kath. legényegylet mellé helyeztem át. A nagyérdemü közönség b. pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel **Nádas György festő.**

AMERIKAI ÁRUHÁZ

AMERIKAI ❋ **ÁRUHÁZ** ❋

Eötvös-u. 2. (Heinrich-palota) a Koronával szemben.

Férfi gallér 5 rétü minden fazonban drb		12 kr
Dupla „ „ 5 „ „ „		18 „
Sefir kézelő I—I párja — — — — —		23 „
6 pár férfiharisnya	75 kr., 1 pár	15 „
„ „ divatcsikú I/I 123, 1 „ —		25 „
Férfi vasalt ing fehér — — — — —		90 „
„ „ „ „ szines I sefir — —		120 „
„ alsónadrág gombos — — — —		55 „
„ „ szép himzéssel I—I — —		95 „
Selyem magánkötő — — —	25, 38, 50 s feljebb	
„ patent másnik — — — — —		20 „
1 pár divatos kézelőgomb — — — —		15 „
1 „ Glasse kesztyü női — — — —		48 „
1 „ svéd utánzatu női kesztyü — —		25 „
1 „ „ „ férfi „ — — —		25 „
1 „ nadrágtartó — — — — — —		28 „
Biczikli sapkák — — — — — — —		35 „
Divatos sétabotok — — — — — —		40 „

Gyermek patent harisnyák barna és fekete

Szám	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31 kr.

Creton gyermek kötények — — — —	20 feljebb
Reform vászon női kötények — — —	75 „
Fél „ „ „ — — — —	48 „
Divatos piaczi táskák — — —	40, 55, 65 „

ugyszintén női és férfi ernyők, klott aljak, mider leiblik, corsetták, s még sok fel nem sorolható czikkek olcsón kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

---

1. Miért gyógyulunk Máriavölgyön?

2. Mert Máriavölgyön a parádi, bikszádi, gleichenbergi, karlsbadi, seltersi, emsi, bártfai gyógyvizeknek valóságos hasonmása van.

3. Máriavölgyi vizek a legkellemesebb, legüditőbb italt szolgáltatják.

4. Máriavölgyi ásványvizet 7/10 ***literig 6 fillérért tölt bérmentve érkező tiszta üvegekbe a Fürdőigazgatóság.*** 08

Ha ingatlant akar venni, vagy eladni, jelzálog-kölcsönt keres, mielőtt bármiféle gazdasági czikket beszerezne, vagy a gazdasági élet bármely ágába vágó szükséglete van, — **forduljon bizalommal Poszvék Nándor gazd. szakirodájához Szatmár, Kazinczy-u. 7. sz.** 10

Szájról szájra

járja,

hogy legszebb a

SPITZ BÉLA

kosztüm kelme

ujdonsága.

Kékre festett kírakat!

Hám János-u. 1. szám.

AZ ELEMI BIZTOSITÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

amely 1897-ben előkelő gyárosok, iparosok által alapittatott,

SZATMÁRON

SZLÁVIK VILMOS-urnál

főügynökséget szervezett. A társaság elfogad tüz, mindennemü baleset és szavatossági, valamint betörés, szállitmány és lóbiztositásokat.

ALAPTŐKE 4.000.000 K.

Biztositéki alapok: 1910. decz. 31-én 17.000.000 korona.

Blatniczky János

elsőrangu kályhás-üzlete.

Lakás:	*Raktár:*
Zrinyi-utca 13.	***Petőfi-utca 3.***
(Komáromy-ház)	*(Népbank-épület)*

A legrégibb kályhás-üzlet Szatmáron.

Fennáll 14 év óta.

Szolid árak.

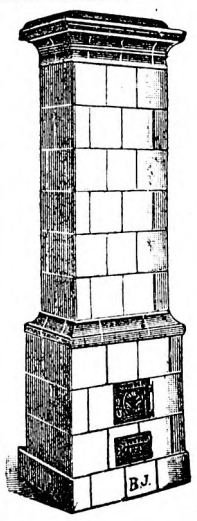

Pontos kiszolgálás.

Készit a legkényesebb ízlésnek is megfelelő mindennemü porcellán és cserép kályhákat, takaréktüzhelyeket kandallókat, fürdőkádakat és falburkolatot. ::: Ugyanezekből állandóan nagy raktárt tart.

Csakis elsőrangu kályhásmunkásokat alkalmaz és minden munkát a saját vezetése alatt végez ugy helyben, mint a vidéken. —

Régi kályhák uj szerkezetreval ó átalakitását jutányos árért vállalja.

Buhinszky Sándor

köszörüs-mester Szatmár-Németiben,

a róm. kath. püspöki elemi fiuiskola telkén.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy özv. Komán Jánosné évek óta jó hirnévnek örvendő

❋ köszörüs-műhelyét ❋

folyó évi augusztus 1-től átvettem és azt több nagy városban szerzett tudásommal a n. é. közönség megelégedésére óhajtom tovább vezetni.

Műhelyemben borotva, olló, zseb-, konyha- és asztali kések, érvágó, köpülyöző gépek, valamint bádogos és szabó ollók köszörülését jutányos árakban vállalom el.

Készitendő munkákért kivánatra házhoz küldök.

A m. t. közönségnek továbbra is szives pártfogását kérve, tisztelettel

Buhinszky Sándor

köszörüs.

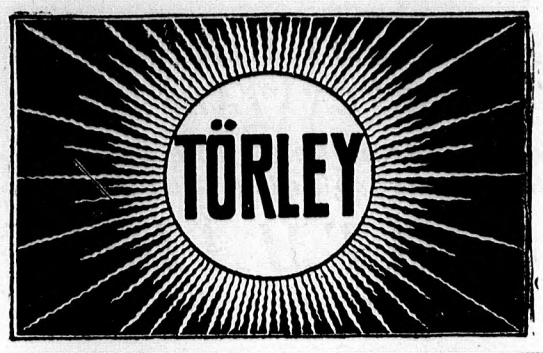

ISKOLA

Pályázati hirdetések egyszeri közlésének dija 5 K

25 éves jubileum. A nagykárolyi esperesi kerület tanitósága ez évben üli meg a ker. tanitói kör 25 éves fönnállásának fordulóját. A jubileum alkalmából a kör november 9-én diszgyülést tart Nagykárolyban, a melyen, mint védő, *Boromisza* Tibor dr. megyés püspök is megjelenik.

Tanitóválasztás. A bárdházai róm. kath. iskolaszék *Márton* Ferencz okl. tanitót, a helybeli kir. kath. tanitóképző volt növendékét tanitónak választotta meg. A választás egyházhatóságilag megerősitést nyert.

Hét osztályu polgári iskolák. A torontálmegyei gazd. egyesület átiratot intézett a szatmármegyei gazd. egyesülethez a végett, hogy a gazdasági irányu hét osztályos polgári iskolák szervezése érdekében kérvényt intézzen a vallás- és közokt. miniszterhez.

Kántortanitói választás. A nagykárolyi gör. kath. román kántor-tanitói állásra az iskolaszék egyhangulag Boska Tivadar II. kántortanitót választotta meg. Helyére Nyikora Ambrus kántortanitó válsztatott meg.

Képző és Iparmüvészeti tanfolyam. A képző és iparmüvészeti tanfolyam, amelynek müvei a „Gazdasági Kiállitás“-on diszoklevéllel lettek kitüntetve, október 9-én kezdi meg müködését. Órarendje: Hétfőn d. u. 5—7. Alakrajz (Ócsvár); kedd: 5—7. Modern tervezés (Kiszely); csütörtök: 5—7. Csendélet (Bundschuch); péntek: 5—7. Magyar tervezés (Hatvani). Beiratkozni lehet délelőttönkint a kir. kath. főgimnáziumban, a rajzteremben Ócsvár tanárnál. Tandij havonkint 8 korona.

Ovoda vizsgálat. Kedves élvezetben volt része e hó 1-én d. u. az udvarii lakosságnak. E napon tartatott meg az ovodavizsgálat. A kicsikék meglepő ügyességgel szavalták a szebbnél-szebb gyermekverseket és természetes egyszerüséggel játszották a legválogatottabb játékokat.

Épitik a máramarosszigeti kath. főgimnáziumot. A máramarosszigeti kath. főgimnázium kétemeletes uj épületének épitését Aumann és Társa beregszászi épitési vállalkozó czég nyerte el. Már meg is kezdték a Petrovics-féle ház bontását a Jókai-utczán, hova az uj palota épül. Az alapok megépitése még az idei ősz folyamán meglesz.

Iskolák bezárása Szaniszlón. A roncsoló toroklob járványszerü fellépése miatt Szaniszlón az iskolákat alispáni rendeletre bezárták.

Nyilvános köszönet. A nagy anyagi áldozatokkal, majdnem ötezer korona költséggel teljesen ujjáalakitott csapi (Ung m.) róm. kath. iskolának az „Országos Katholikus Magyar Iskolaegyesület“ elnöksége uj iskolai padok beszerzésére 380 koronát adományozott; a „Szent István Társulat“ igazgatósága pedig 60 drb ingyen tankönyvvel ajándékozta meg az iskolát, — melyekért ugy az orsz. kath. magyar iskola egyesület elnökségének, mint a Szent István Társulat igazgatóságának hitközsége, egyháztanácsa és iskolaszéke nevében őszinte hálás köszönetét nyilvánitja. Csap, 1911. sep. 29. *Török M. Lajos* plébános.

Miért idegesek már a kis gyermekek? Igy felel egy nem klerikális — söt! — lap: „Nagyon ajánlatos lenne, ha a szülők több önfegyelmezésnek vetnék alá magukat és nem tennének, vagy mondanának olyant a gyermek előtt, ami lelkét károsan befolyásolja. Nagyon rossz szokás az, hogy sok szülő szereti, ha a gyermek a felnőttek beszélgetését hallgatja. Pedig ez is egyik oka a gyermekek idegességének, mert a nem neki való beszélgetés agyát tulterheli s izgatja. A jobbmóduaknál szokásos gyermekmulatságok, különösen pedig a szinház látogatása szintén közrehatnak, hogy a gyermek idegessé legyen. Ne tegyük hát a gyermekeket idegessé s nem lesz azzá“. Teljesen aláirjuk.

MINDENNEMÜ ELEMI ISKOLAI NYOMTATVÁNYOK ÉS TANSZEREK KAPHATÓK A PÁZMÁNY-SAJTÓ KÖNYVNYOMDÁBAN SZATMÁRNÉMETIBEN, ISKOLAKÖZ 3. SZ.

IRODALOM

Az Élet 40. száma a maga tartalmas, előkelő szintáju közleményeivel és pompás illusztrácziói val most jelent meg, minden egyes számával beigazolva, hogy legelőkelőbb folyóiratunk. Tartalmából kiemeljük a Vasárnapi levelet Liszt Ferenczről szóló megemlékezést. Verseket irt belé Sik Sándor, Lányi Sarolta, Remetei Dezső; folytatódik két élvezetes regénye és még sok aktuális, müvészi, szinházi, irodalmi kérdéseket tárgyaló czikkeket találunk legkiválóbb hetilapunkban. Előfizetési ára negyedévre 5 K.

A „Magyar Figyelő“ októberi számában aktuális politikai kérdéseinkkel foglalkozik Plósz Sándor cikke, és dr. Kun József tanulmánya „A magyar parlamentarizmus“-ról; gróf Tisza István „Az angol főrendiház váltsága“ cimen irt, Alexander Bernát „A magyar tanárság psychéje“-ről és Palágyi Menyhért „A darwinizmus válságáról ir. Nagyon érdekes Kacsóh Pongrác tanulmánya a pataki énekes codexről; a szám irodalmi részét Szabolcska Mihály verse és Kisbán (gróf Bánffy Miklós) novellája ékesitik. A „Magyar Figyelő“ előfizetési dija negyedévre 6, kor. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrássy-út 10.

TOLLHEGYEL

A hála.

De strigis, quae non sunt . . . — hiszen megmondta már Kálmán király.

Pedig ezer Kálmán király daczára is van még hála.

Ez a szépséges fehér holló napokon keresztül röpködött a teljes nyilvánosság fényében, nagyobb bámulatot keltve, mintha repülő ember szárnyalt volna a kiállitás területe fölött.

Épen a kiálitás körül röpdösött a fehér holló. Azaz a hála.

Belémártotta csőrócskéjét az illatos „Luna“ bepalaczkozott vizébe; csicseregve zengett hymnust aranygyürükről, drágaköves kézelő-gombokról; szakavatott tanköltemények ütött nyélbe a porczellán-edények, boros és egyéb italos-készletek, villamos csillárok óriási hasznáról; harsogó ódát zengett el trillás torkocskája egy kalapról, egy csoda nőikalapról, elmondva mesés állását és még mesésebb árát; bájosan szuró epigrammocskákal röppent el bizonyos „megindithatatlan“ tárgyak komor kiállitói fölött; szóval nincs az a poétika, a mely különb müfajokat ismerne, mint a minőket énekelt ez a fehér holló.

— No, csak semmi gyanusitás!

Ugyan, csak nem tetszenek azt gondolni, hogy a csicsergő, kedves dalokra a kiállitók szivében ébredt föl talán a hála?

— Nem, nem! Hova is gondolnak!

Dehogy! A madár volt hálás! Azaz . . . ej . . . no . . . tehát egy ujsággá felfujt hirdetési közlöny volt hálas. Napokon keresztül. Mert napokon keresztül nem volt abban „ujság“. Csak reklám, csak hirdetés. Napokon keresztül rendezett a ritka fehér holló „kiállitási sétákat“. Röpülni t. i. már nem tudott. Ugy megrakta a „kis Weisz“ gyürüvel, melltüvel, a „Luna“ illatával . . . És a többi.

Ezért volt napokon keresztül látható a *hála*, azaz a fehér holló egy ujsággá fölfujt hirdetési közlöny reklámos lapján.

A kiállitásnak vége. A daloknak is vége. Mogorván harsogja is a holló:

— Kár! Kár!

—

A földosztó.

A humor nagy dolog. Az emberiség legnagyobb kincse.

A ki meg tud jóizüen nevettetni, derüs kacagásra fakasztani ebben a panasszal teli, drágaságos világban, annak nincs jutalom, a mi elég nagy volna.

Csodás, őserejü humorral találkoztunk a napokban.

Az országos gazda-nagygyülésen történt. Javában beszél az egyik szónok, hogy a zsidók jóvoltából a parczellázó hiénák miatt ugy megnőtt a föld ára, hogy biztos anyagi romlása következik be annak, a ki földet vásárol. Ne földet venni, hanem bérelni! legyen a jelszó — mondja a szónok.

Egy dörmögő hang közbeszól erre, de csak ugy hangfogóval, óvatos csöndességgel, hogy pusztán a körülötte állók hallhassák:

— Szekularizáljunk! Vegyük el a papi birtokot! Oszszuk föl a hitbizományokat!

Ezt pediglen nem valami gyanus Áronivadék dörmögte kitartó makacssággal, hanem egy nagybajuszu Balthazár-csemete, a salánki református prédikátor.

— Hol itt a humor? — azt tetszenek kérdezni.

Hát a szónok épen elhallgat csak a földosztó rivalja még mérges szózatát, mikor az elnöklő Darányi fölteszi a kérdést:

— Nincs valami ellenvetés? A ki a javaslathoz kiván szólni, jelentkezzék!

Ám erre ugy eltünt a derék, suba alatt izgató prédikátor, mintha ott sem lett volna.

Hát itt a humor.

— Ki tudja élvezni?

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

Walek és Rajz

angol és franczia különlegességü czipészek, hol saját készitményü kész czipők is kaphatók bármilyen kivitelben.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.

(Bölönyi-féle ház.)

Makóczy Géza papi és polgári szabó

Szatmár, Eötvös-utcza 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szives figyelmébe modern szabó-mühelyét, hol is mindennemü reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

Butor márványok raktáron.

Bel- és külföldi kőfajokból

diszes sirkövek

kaphatók, ugymint:

fekete svéd és sziléziai, szürke és fekete carrarai márványokból a legdiszesebb modern kivitelben, a legjutányosabb árban.

Elvállalok ***sirszegélyezéseket, sirfedelek, kripták,*** valamint ***templom*** és ***utszéli kőkeresztek*** készitését, továbbá ***épületekhez*** mindennemü kőfajokból ***kőfaragászati*** munkákat.

Becses pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel 12

Grosz I. Izidor

sirkőgyáros és kőfaragó-vállalkozó

Szatmár, Attila-utcza 11.

Szobrászati mümunkák nagy választékban.

Szobrászati mümunkák nagy választékban.

Butor márványok raktáron.

Ha olcsó és jó lisztet akar venni,
Ha friss, jó füszert akar olcsón venni,
Ha tisztánkezelt olcsó s jó bort akar
Ha jó festék- és lakkárut (inni,
akar használni; ugy keresse fel

Lindenfeld és Domokosné

legolcsóbb füszer és vegyesáru üzletét

Szatmáron, Deák-tér 27. sz.,

báró Vécsey-ház. — Telefon 274. sz.

és Árpád-u. 22. Telefon 275. sz.

Bertha Károly műkertész

Szatmár, Deáktér 2. sz.

Minden idényben mindennemü

:: élővirág diszmunkák ::

alkalmi-, mennyasszonyi-, koszoruslány- és mellcsokrok. — Alkalmi-, ravatal- és sirkoszoruk, sircsokrok a legizlésesebb kivitelben, jutányos árban pontosan és gyorsan készittetnek.

Vidéki megrendelések különös gonddal elintéztetnek. Park- s kert-rendezések vállaltatnak.

Sürgönycim: Bertha kertész Szatmár. — Telefon-szám 27, 18

ALAPITTATOTT 1810.

Ausztria és Magyarország legrégibb egyházi felszerelések és zászló-gyára

Josef Neskudla

OLMÜTZ, (Morvaország.)

Jótállással szállit kitünő minőségben bámulatos olcsó árak mellett:

Egyházi ruhákat, lobogókat, templomi szereket, kizárólag tüzben aranyozott kelyheket, cibóriumokat, monstrantiákat, gyertyatartókat, csillárokat, lámpákat, keresztutakat.

Régi egyházi ruhákat alaposan renovál!

Szegény templomoknak jelentős engedmény. Választékot vásárlási kényszer nélkül küld.

Árjegyzék és költségelőirányzat ingyen. 60

UJ KÁLYHA RAKTÁR SZATMÁRON!

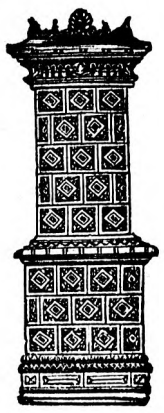

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint **Batthyány-utcza 10. szám alatt** a mai kor igényeinek megfelelő

UJ KÁLYHA RAKTÁRT

nyitottam. Raktáron tartok ***elsőrendü cserép- és porczellánkályhákat, takaréktüzhelyeket, porczellán-fürdőkádakat.***

Javitásokat, átalakitásokat felelősség mellett a legjutányosbb árban, a legrövidebb idő alatt eszközlök. Magamat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlva maradok

teljes tisztelettel 66

HÜBNER LEÓ, kályhás-mester.

UJ KÁLYHA RAKTÁR SZATMÁRON!

Szatmári Polgári Takarékpénztár Részv.-T.

Előnyös feltételek mellett folyósit törlesztéses jelzálogkölcsönöket 50—65 évig.

A „Hollandi“ Életbiztositó Társaság Főügynöksége.

ALAPTŐKE 600.000 KORONA.

Előnyös kölcsönöket nyujt:

67 *Váltókra, értékpapirokra és árukra;*
Folyósit jelzálogkölcsönöket;
Elvállalja épitkezések financirozását;

ELFOGAD BETÉTEKET ▣ *5%* ▣ *KAMATOZTATÁS MELLETT.*

Üzlethelyiség: Hám János-u., Szinház mellett.

Pártoljuk a hazai ipart!

Minden magyar ember szent kötelessége a hazai ipar pártolása.

KEPES SÁNDOR

Első Magyar Andesit Sirkőgyárában SZINÉRVÁRALJÁN

csakis hazai termékeket dolgoznak fel.

A legkifogástalanabb kivitelben készíti a legkülönbözőbb alaku pyramisokat, obeliszkeket, kereszteket, emléktáblákat, sirfedeleket, mezei kereszteket, kápolnákat, mauzoleumokat stb. 17

MODERN BERENDEZÉSÜ GÉPTEREM A CSISZOLÁS RÉSZÉRE.

Fiók-üzlet: **Szatmár, Attila-u. 4.**

ÉRTESITÉS! 5

Gyermekjátékok, üveg- és porczellán-edények, elegáns sétabotok, háztartási czikkek nagy választékban kaphatók

A SZATMÁRI BAZÁRBAN

SZATMÁR, KAZINCZY-UTCZA.

Legszebb kivitelben

tisztit minden ruhanemüt,

gallért, kézelőt

JOÓ SÁNDOR

gőz és villanyerőre berendezett

mü-ruhafestő

vegyészeti tisztitó-intézete.

Szatmár, Várdomb-utca 16.

Fióküzletek Szatmáron:

Attila-utcza 4., (Majercsik-féle ház.)
Kazinczy-utcza 21., (dr. Wallon-féle ház.)

Valódi francia füzők!

Csipőszoritók, haskötők, egyentartók legnagyobb választékban és mérték szerint is megrendelhetők 21

HERCZ SÁNDOR

speciális kesztyű-, füző- és műkötszertárában

Szatmár, Deák-tér 3. (városház mellett.)

Keztyük, füzők mérték után pontosan készülnek, s tisztitását és javitását elvállalom.

Hibás tükröket

azonnal jelentkezők részére ujból foncsoroztat

Győry Károly üvegkereskedése.

Az egészség fenntartására legfontosabb kellék a tiszta baczillusmentes

IVÓVIZ,

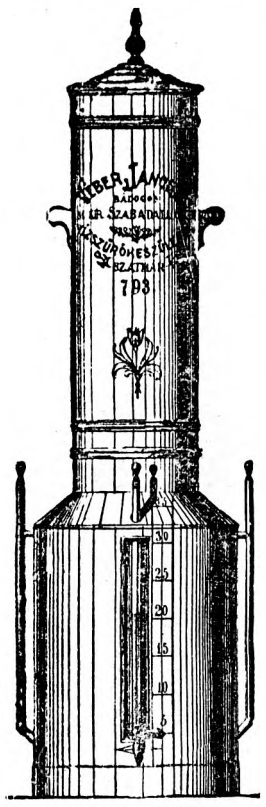

mit ugy érünk el, ha a Wéber János-féle szab. és orvosilag kipróbált eredeti vizszürőkészüléken szürt vizet használunk. Országszerte el van terjedve, amit több elismerő levél bizonyit. Óvakodjunk a szürésre be nem vált és rossz anyagból készült utánzatoktól.

Wéber János bádogosmester

Szatmár, Árpád-utcza 61. szám.

Hallatlanul olcsó árak!

grammofon, varrógép és kerékpár czikkekben

Groszmann

órás-, ékszerész- és műszer-üzletében

Deáktér 12. sz. alatt

(özv. dr. Török Istvánné házában),

amelyről bárki személyesen meggyőződhetik anélkül, hogy valamit is vásároljon. — Lemezeim legjobb gyártmányu és legszebb felvétel. —

Javitások gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 75

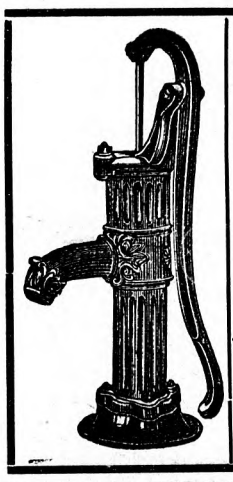

Dahlström Géza

városi kutmester

kutfurási vállalata

Majláth-u. 9.

— Telefon 233. —

Szivattyuk felszerelését elvállalja. 36

Bartos J. cserépkályha-raktára Szatmár

ISTVÁN-TÉR 11. SZAM.

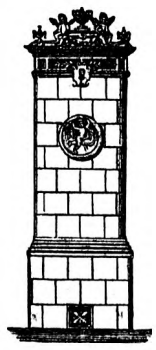

Készit cserép és porczellán-kályhákat, kandallókat, takaréktüzhelyeket, fürdőkádakat és falburkolatokat hazai és külföldi gyártmányokból, továbbá elvállalom régi kályhák átrakását, javitását és tisztitását a legjutányosabb árak mellett.

Minden munkámért szavatolok.

A nagyérdemü közönség szives pártfogását kérve

teljes tisztelettel

BARTOS J. kályhás-mester.

RÉTAY és BENEDEK

egyházi műipar-intézet, oltár- és szószék-építészete

Budapest, IV. ker., Váczi-utcza 59. szám.

Hazánkban a legnagyobb műfaragó-intézet. Készit: stilszerü oltárt, szószéket, keresztelőkutat, gyónószéket és templompadokat, sekrestyeberendezéseket, képkereteket és az összes berendezési tárgyakat mérsékelt árban. — Szent-szobrokat, oltárképeket, keresztuti képeket művészi kivitelben és jutányos árakon szállitunk. — Munkafölvétel czéljából készséggel küldjük ki dijmentesen szakértő megbizottunkat. — Vállalkozunk templomok kifestésére és festett üvegablakokkal való ellátására. — Árjegyzéket, költségvetést és tervezeteket készséggel küldünk. 8